

Hugo Bouter

Met God op weg in de woestijn

‘Drie dagen gingen zij door de woestijn en vonden geen water. Toen kwamen zij bij Mara. Zij konden echter het water uit Mara niet drinken, want het was bitter. Daarom gaf men het de naam Mara (...). Toen kwamen zij bij Elim. Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Zij sloegen daar hun kamp op aan het water.’

Exodus 15:22-27

De eerste woestijnervaringen na de uittocht

Nadat Israël uit Egypte was geleid, zong het aan de overzijde van de Schelfzee het lied van Mozes, de jubelzang van de bevrijding (Ex. 15:1-18). De Israëlieten waren verlost uit de slavernij, God had hen welgedaan. Het was begrijpelijk dat zij een lofzang zongen. In dat lied zongen zij ook reeds over het Beloofde Land dat zij zouden beërven, en over het heiligdom dat God daar zou stichten. Maar zover was het helaas nog niet, eerst wachtte de reis door de woestijn.

In de woestijn zouden zij God gaan dienen, zoals Mozes tegenover de farao reeds had aangekondigd: ‘Laat ons drie dagreizen ver de woestijn ingaan, zodat wij aan de HEERE, onze God, offers kunnen brengen, zoals Hij tegen ons zeggen zal’ (Ex. 7:16; 8:27-28). Daarvan lezen wij echter niets in Exodus 15. Inderdaad trokken zij drie dagen door de woestijn, maar aan het brengen van offers kwamen zij niet toe. Dat gebeurde pas later bij de Sinai (Ex. 18:12; 24:3vv.). Noch bij Mara, noch bij Elim lezen we over het brengen van offers. Integendeel, wij zien hier een morrend en klagend volk. Het loflied was verstomd en ze vonden geen water in de woestijn. Dat

was de eerste 'woestijnervaring', de eerste moeilijke les die het verlost volk moest leren op de tocht naar Kanaän.

De woestijn is het land van de dood. Het is een dor en dorstig land, zonder water (Ps. 63:2). Het is een beeld van de wereld als het terrein dat het nieuwe leven niets te bieden heeft, de plek waar wij worden beproefd (of: 'verzocht'). In de woestijn leren wij wie wijzelf zijn, maar ook Wie God is (Deut. 8:2-4). Wij leren daar gehoorzaamheid jegens God en vertrouwen op God. De ziel van de gelovige dorst daar naar God, ja, zelfs zijn lichaam verlangt naar Hem. Wij leren daar alles te verwachten van hemelse hulpbronnen. En God Zélf voorziet Zijn volk in de woestijn van voedsel en drank: het brood uit de hemel en het water uit de steenrots. Met Hem kunnen wij in de woestijn van dit leven onze weg vinden. Behalve het manna waren er ook nog de kwartels, want in de avond gaf God hun vlees te eten en in de morgen volop brood. In verband met het manna vinden wij tevens de instelling van de sabbat (Ex. 16), die ook een profetische en geestelijke betekenis heeft. Er blijft namelijk nog een sabbatsrust over voor het volk van God (vgl. Hebr. 4:9). Later vinden wij het twistwater van Massa en Meriba, en de strijd met Amalek (Ex. 17:7vv.).

Overzicht van Exodus 15-17

Dit waren de eerste woestijnervaringen van het volk Israël na de uittocht uit Egypte, volgens het bericht van Exodus 15 tot 17. Wij hebben hier ook enkele nadere openbaringen aangaande de naam van de HEERE (Ex. 15:26; 17:15). Deze ervaringen hebben ons als nieuwtestamentische gelovigen ook veel te zeggen, o.a. over:

1. het lied van de verlossing, de jubelzang van de bevrijding (vgl. Rom. 8);
2. het manna, het brood uit de hemel (Joh. 6);
3. het verborgen manna voor het aangezicht van God (Openb. 2:17);
4. de sabbatsrust die overblijft voor het volk van God (Hebr. 4:9);
5. het water uit de rots (1 Kor. 10:4);
6. de strijd tegen het zondige vlees (Gal. 5:16vv.);
7. het hemelse hogepriesterschap van Christus (Hebr. 4:14vv.).

De gemeente is ook op reis door de 'woestijn'. Wij zijn op weg naar een beter, dat is een *hemels* vaderland. De parallellen met Israël vinden wij met name in Romeinen, 1 en 2 Korinthiërs, Galaten en Hebreeëën. Probeer dit voor uzelf eens nader uit te werken. Na deze ervaringen met God in de woestijn treffen wij de Israëlieten aan bij de berg van God, de berg Sinaï. Daar maakte Hij Zichzelf nader aan Zijn volk bekend, sloot Hij Zijn verbond met hen en gaf hun Zijn wetten en inzettingen (Ex. 18-24). Hier werd ook de bouw van de tabernakel, een draagbaar heiligdom voor de God van Israël, voorbereid (Ex. 25-40). Dit heeft ons als gelovigen ook veel te zeggen in verband met de opbouw van de gemeente in onze tijd.

Mara

Zoals gezegd was de eerste ervaring dat men rondtrok door de woestijn zónder water te vinden. De tweede was die van het bittere water: het water van Mara, dat op wonderlijke wijze zoet werd doordat Mozes er een stuk hout in wierp. Wat een teleurstellende belevenis moet dit voor de Israëlieten zijn geweest: toen zij na drie dagreizen eindelijk water vonden, bleek het bitter te zijn en kon men het niet drinken! Mara (dat betekent 'bitterheid', vgl. Ruth 1:20) ontleende hieraan haar naam: 'Zij konden het water uit Mara niet drinken, want het was bitter. Daarom gaf men het de naam Mara' (Ex. 15:23). Wat een teleurstelling is het ook voor ons als de 'bronnen' waaruit wij denken te kunnen drinken, bitter blijken te zijn!

Mara was eigenlijk de eerste echte test tijdens de woestijnreis. Het volk faalde en het morde tegen Mozes. Zo bracht God aan het licht wat er in hun harten leefde: het beginsel van opstand, rebellie tegen Hem en tegen hun leidsman Mozes (Ex. 15:24). Morren of murmureren is een van de ergste zonden die er bestaan. In de vermaningen van Paulus aan het adres van de Korinthiërs is dit de laatste in een opsomming van vijf afwijkingen van Israël tijdens de woestijnreis (1 Kor. 10:10).

De Heere, uw Heelmeester

Dit toont aan hoe belangrijk het principe van gehoorzaamheid is tijdens de beproeving: het aandachtig luisteren naar de stem van God, en het onderhouden van Zijn geboden en inzettingen. Als dat het resultaat is van de test, dan is het goed. Dan ondervinden wij de helende kracht van de Heere te midden van de moeilijkheden. Dan ervaren wij dat Hij onze Heiland, onze Heelmeester is. Dit is een van de samengestelde eigennamen van God: De HEERE, uw Heelmeester (Ex.

15:25-26). Enkele hoofdstukken verder komen wij er weer een tegen: De HEERE is mijn Banier (Ex. 17:15).

Gods belofte is dan dat Hij ons geen enkele van de kwalen zal opleggen, die Hij de Egyptenaren – een beeld van de wereldlingen – heeft opgelegd. Als gelovigen vormen wij dan de grote uitzondering te midden van een wereld zonder God, evenals dat het geval was met het verlore volk Israël. De ziekten, de plagen van Egypte, spreken profetisch van de oordelen die nog over de wereld zullen komen tijdens de Grote Verdrukking. Het laatste Bijbelboek toont enkele treffende overeenkomsten met de plagen die over Egypte kwamen. Wij herinneren ons dat tijdens de eerste plaag het water in bloed werd veranderd, zodat de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken (Ex. 7:14-25). In de eindtijd zal het water ook ondrinkbaar zijn. De wateren worden bitter: de bronnen van het leven veranderen in bittere doodswateren. Het derde bazuinoordeel is namelijk dat er een grote ster uit de hemel valt op het derde deel van de rivieren en op de waterbronnen. De naam van de ster wordt genoemd Alsem; dat betekent merkwaardig genoeg ook 'bitter'. Het derde deel van de wateren wordt dan alsem en vele mensen sterven door het water, omdat het bitter geworden is (Openb. 8:10-11).

Wat is dan het redmiddel, het geneesmiddel voor het bittere water? Hoe kunnen wij ontkomen aan de plagen van Egypte? Het is veelzeggend dat God aan Mozes een stuk hout, een boomstam wees (zie de Statenvert. en de Engelse vert.). Precies hetzelfde woord wordt in Deuteronomium 21 gebruikt in verband met de doodstraf door middel van ophanging aan een paal: '(...) maar u moet hem beslist diezelfde dag nog begraven. Een gehangene is namelijk door God vervloekt' (Deut. 21:22-23). Het bekende citaat van Paulus in de brief aan de Galaten is aan deze passage ontleend: 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden; want er staat geschreven: Vervloekt is ieder die aan een hout hangt' (Gal. 3:13). Het verband met het kruishout is dus evident. Christus heeft Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout (1 Petr. 2:24).

Toch moeten wij niet alleen aan de betekenis van het kruis als zodanig denken (hoe belangrijk dat ook is), maar evengoed aan Christus Zelf. Kort voor de kruisiging noemde Hij Zichzelf immers 'het groene hout' (Luk. 23:31). Wanneer wij het hout hier typologisch duiden, gaat het dus om 'Jezus Christus en Die gekruisigd', om de woorden van Paulus te gebruiken (1 Kor. 2:2). Zijn Persoon en Zijn volbrachte werk op het kruis van Golgotha: dat is de remedie tegen elke kwaal, tegen elke plaag. Jezus Christus en Die gekruisigd was o.a. het geneesmiddel voor de slechte situatie waarin de Korinthiërs verkeerden en ook voor de dwaling waaraan de Galaten zich overgaven. Want ook aan hen was Jezus Christus als gekruisigd voor ogen

geschilderd (Gal. 3:1). Tot Hem moesten zij zich weer wenden, met Hem moesten zij opnieuw in een levende verbinding worden gebracht.

Het hout dat in het bittere water werd geworpen, maakte het water zoet. Zo werd het drinkbaar. Zo maakt ook de gedachte aan het lijden van Christus het bittere in ons leven zoet. Niets kan ons scheiden van de liefde van God, die Hij heeft bewezen in de overgave van Zijn geliefde Zoon. En niets kan ons scheiden van de liefde van Christus, die Hij heeft getoond in Zijn Zelfovergave op het kruishout. Inderdaad, de HEERE is onze Heiland, onze Heelmeester. Maar er was geen goedkope oplossing voor onze diepe nood, onze bittere ellende. Christus moest Mens worden en Zijn leven voor ons afleggen om ons het eeuwige leven te kunnen geven.

Elim

Na Mara volgde gelukkig de oase Elim (dat betekent 'bomen', terebinten of palmen). In Elim dronk Israël volop van het water van het leven: 'Daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Zij sloegen daar hun kamp op aan het water' (Ex. 15:27). Hier is de kudde van God aan rustige wateren gevoerd en ligt ze neer in grazige weiden (Ps. 23:2). Het is een volheid van weldaden, die God Zijn volk bewijst. Wat een groot contrast met Mara! Hier in deze oase is er louter zegen te vinden:

1. maar liefst twaalf bronnen om uit te drinken, dus voor iedere stam een bron;
2. de schaduw en de bescherming tegen de hitte van de dag door middel van zeventig palmbomen;
3. een veilige rustplaats aan het water ('Hij voert mij aan rustige wateren', Ps. 23:2).

Alles spreekt van Gods zorg voor Zijn volk. Alles getuigt van een volmaakte orde en rust. De getallen twaalf en zeventig vinden wij zowel in verbinding met Israël als met de gemeente. Zoals er twaalf stamvaders voor Israël waren, waren er ook twaalf apostelen voor de gemeente. Zij hebben het fundament van de gemeente gelegd (Ef. 2:20). Er waren zeventig oudsten die in Israël een voorname plaats innamen (Ex. 24:1). Vergelijk het latere sanhedrin, dat uit zeventig leden bestond plus de hogepriester. In het Nieuwe Testament vinden wij niet alleen twaalf apostelen die werden uitgezonden door Christus, maar later volgde ook de uitzending van de zeventig (Luk. 10:1).

Wij staan nog steeds op het fundament dat de apostelen hebben gelegd. Wij laven ons nog steeds aan de bronnen die zij ons hebben nagelaten in het geïnspireerde Woord van God. Wij legeren ons nog steeds 'daar aan het water'. Het levende water blijft stromen voor ieder die gelooft. Wij rusten ook nog steeds in de schaduw, de veilige bescherming van de 'zeventig palmbomen': de oudsten en de vele gaven die de verheerlijkte Heere ons geeft uit Zijn volheid (Ef. 4:7vv.). Elim: deze oase in de woestijn is als het ware een voorsmaak van het beloofde land, de hemelse rust.
